

Pagaidu versija

ENERĢĻADVOKĀTA MACEJA ŠPUNARA [MACIEJ SZPUNAR]

SECINĀJUMI,

sniegti 2016. gada 8. septembrī (1)

Lieta C-344/15

National Roads Authority

pret

The Revenue Commissioners

(*Appeal Commissioners* (Apelācijas iestāde muitas un nodokļu lietās, ģrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Nodokļi – Pievienotās vērtības nodoklis – Direktīva 2006/112/EK – 13. panta 1. punkts – Nodokļu maksātāji – Darbība vai darbījumi, ko veic publisko tiesību subjekti kā valsts varas iestādes – Bēvniecības un maksas ceļu pārvade – Konkurences izkropojumi

Ievads

1. Var šķist, ka pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk tekstā – “PVN”) uzlikšanai darbībā, ko veic publisko tiesību subjekti, kas rīkojas kā valsts varas iestādes, nav nozīmes. Proti, tas rada būtiskus administratīvus sarežģījumus bez redzamas ietekmes uz valsts finansēm, izņemot naudas lūdzēju pāreju no viena konta uz citu. Tomēr situācijā, kad publisko tiesību subjektu darbība pēc būtības lūdzinās parastai saimnieciskajai darbībai, par labu šādai nodokļa uzlikšanai liecina divi būtiski iemesli.
2. Pirmkārt, atbilstoši PVN universāluma principam ar šo nodokli pēc iespējas ir jāapliek jebkāda saimnieciskā darbība. Otrkārt, ja publisko tiesību subjekti veic darbību atbilstoši tiem pašiem principiem, kā to veic vai var veikt privāttiesību subjekti, proti, bez nodokļa maksāšanas, rodas dažāda veida konkurences izkropojumi (2).
3. Tādēļ Savienības likumdevējs arī ir paredzējis, ka publisko tiesību subjekti ir apliekami ar nodokli situācijā, ja šāda nodokļa neuzlikšanas gadījumā rastos konkurences izkropojumi. Par šo principu Tiesa jau ir pasludinājusi vairākus spriedumus, tomēr tas joprojām rada grūtības praksē. Šī lieta ģaus izskaidrot dažus no šiem jautājumiem un papildināt lūdzinājo judikatūru.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

4. Saskaņā ar Padomes 2006. gada 28. novembra Direktīvas 2006/112/EK par kopīgo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (3) 13. panta 1. punktu:

“Valstis, reģionālās un vietējās pārvaldes iestādes, kā arī citus publisko tiesību subjektus neuzskata par nodokļa maksātājiem attiecībā uz darbībām vai darījumiem, kuros tās iesaistās kā valsts iestādes, pat ja tās šo darbību vai darījumu sakarā iekasē nodokļus, nodevas, ziedojumus vai maksājumus.

Tomēr, iesaistoties šādas darbības vai darījumos, tās uzskata par nodokļa maksātājiem attiecībā uz minētajām darbībām vai darījumiem, kuru sakarā to uzskaitošana par personām, kas nav nodokļa maksātājas, radītu nozīmīgu konkurences izkropojumus.

Jebkurā gadījumā publisko tiesību subjektus attiecībā uz I pielikumā minētajām darbībām uzskata par nodokļa maksātājiem, ja vien šīs darbības netiek veiktas tik mazā apmērā, lai būtu nenozīmīgas.”

Ķīnas tiesības

5. Ķīnas tiesību norma, ar ko tika transponēts Direktīvas 2006/112 13. panta 1. punkts un kas bija spēkā pamatlietas faktu rašanās laikā, bija *Value Added Tax Act 1972* (1972. gada Pievienotās vērtības nodokļa likums) 8. panta 2.A punkts.

6. *National Roads Authority*, prasītāja pamatlietā (turpmāk tekstā – “NRA”), pamatojoties uz *Roads Act 1993* (1993. gada Ceļu satiksmes likums), tika izraudzēta kā neatkarīga valsts varas iestāde, kas ir kompetenta valsts ceļu būvniecības un pārvaldes lietās. Saskaņā ar šo likuma 17. panta 1. punktu tās uzdevums ir nodrošināt drošu un efektīvu valsts ceļu tīklu.

7. Saskaņā ar *Roads Act 1993* 56. un 57. pantu kā valsts “ceļu pārvalde” NRA ir tiesīga ieviest maksas sistēmu uz izvēlētajiem valsts ceļiem. Pamatojoties uz minēto likuma 61. pantu, tā ir arī tiesīga pieņemt stenošanas noteikumus, kas saistīti ar ceļu samaksas sistēmu.

8. Saskaņā ar *Roads Act 1993* 58. pantu NRA ir tiesīga iekasēt samaksu par ceļiem tādā apmērā, kuru tā pati nosaka pašas pieņemtajos stenošanas noteikumos. Tomēr saskaņā ar šo likuma 63. pantu NRA, noslēdzot līgumu, šo samaksu iekasēšanu var uzticēt trešajām personām. Šajos līgumos papildus samaksu iekasēšanas tiesībām trešajām personām tiek uzlikti pienākumi ceļā, uz kuru attiecas samaksa, būvniecības un uzturēšanas jomā vai būvniecības un uzturēšanas finansēšanas jomā, kā arī šo ceļa pārvaldes jomā līguma spēkā esamības laikposmā.

Fakti, tiesvedība un prejudiciālie jautājumi

9. Lielāko maksas ceļu daļu Ķīņā pārvalda privāttiesību subjekti, pamatojoties uz līgumiem, kas noslēgti ar NRA. Tomēr divus šādos ceļus, proti, *Westlink Toll Road* (Dublinas apvedceļā daļā) un *Dublin Tunnel* (tunelis, kas saista Dublinu ar ostu) pārvalda NRA, un tieši tā iekasē samaksu par tiem (4). Ir jānorāda, ka līdz 2008. gada augustam arī *Westlink Toll Road* bija ceļš, ko, pamatojoties uz līgumu, kas noslēgts ar NRA, pārvaldīja privāttiesību subjekts. Tomēr šis subjekts nepiekrita segt samaksas iekasēšanas sistēmas nomaiņas izmaksas, saistībā ar ko NRA lauza ar to līgumu un pārņēma ceļa tiešu pārvaldi.

10. Par samaksu, kas tiek iekasēta no ceļu – gan to, kurus pārvalda privāttiesību subjekti, gan to, kurus pārvalda NRA, – lietotājiem, tiek aprēķināts PVN. Tomēr NRA vēršas *The Revenue Commissioners*

(kompetent? nodok?u iest?de), l?dzot atmaks?t šo nodokli par 2010. gada j?liju un augustu attiec?b? uz samaks?m par diviem valsts ce?iem, kurus t? p?rvald?jusi tieši, un nor?dot, ka atbilstoši ties?bu norm?m, ar kur?m ticis transpon?ts Direkt?vas 2006/112 13. panta 1. punkts, t? nav PVN maks?t?ja, jo ir publisko ties?bu subjekts. P?c tam, kad *The Revenue Commissioners* atteic?s atmaks?t nodokli, *NRA* šo l?mumu p?rs?dz?ja iesniedz?jties?.

11. T? k? šai tiesai rad?s šaubas par Direkt?vas 2006/112 noteikumu pareizu interpret?ciju, t? nol?ma aptur?t tiesved?bu un uzdot Tiesai š?dus prejudici?lus jaut?jumus:

“1) Vai tad, ja publisko ties?bu subjekts veic t?du darb?bu k? piek?uves ce?am nodrošin?šana par ce?u samaksu un dal?bvalst? past?v priv?tties?bu subjekti, kuri iekas? ce?u samaksu uz dažd?diem maksas ce?iem saska?? ar l?gumu, kas nosl?gts ar attiec?go publisko ties?bu subjektu atbilstoši valsts ties?bu aktiem, Padomes Direkt?vas 2006/112 13. panta [1. punkta] otr? da?a ir j?interpret? t?d?j?di, ka attiec?gais publisko ties?bu subjekts ir j?uzskata par konkur?jošu ar attiec?gajiem priv?tajiem uz??mumiem, jo, ja publisko ties?bu subjekts tiktu uzskat?ts par personu, kas nav nodok?a maks?t?ja, tas rad?tu noz?m?gu konkurences izkrop?ojumu, neraugoties uz to, ka: a) starp publisko ties?bu subjektu un attiec?gajiem priv?tajiem uz??mumiem nav un nevar b?t faktiskas konkurences un b) nav pier?d?ts, ka past?v re?la iesp?ja, ka k?ds priv?ts uz??mums var?tu ien?kt tirg?, lai b?v?tu un apsaimniekotu maksas ce?u, kas konkur?tu ar maksas ce?u, ko apsaimnieko publisko ties?bu subjekts?

2) Ja nepast?v neviens š?da veida pie??mums, k?ds krit?rijs b?tu j?piem?ro, lai noteiktu, vai past?v noz?m?gs konkurences izkrop?ojums Direkt?vas 2006/112 13. panta [1. punkta] otr?s da?as izpratn??

12. L?gums sniegt prejudici?lu nol?mumu Ties? tika re?istr?ts 2015. gada 6. j?lij?. Rakstveida apsv?rumus iesniedza pamatlietas puses un Eiropas Komisija. Šie paši lietas dal?bnieki un V?cijas un Polijas vald?bas tika p?rst?v?ti 2016. gada 25. maija tiesas s?d?.

Anal?ze

13. Prejudici?lie jaut?jumi šaj? liet?, kas ir j?izskata kop?, ir balst?ti uz iesniedz?jtiesas l?gumu? sniegt prejudici?lu nol?mumu tieši izteiktu pie??mumu, ka *NRA*, iekas?jot ce?u samaksu, r?kojas k? valsts iest?de Direkt?vas 2006/112 13. panta 1. punkta pirm?s da?as izpratn?. ?emot v?r? iepriekš min?to, iesniedz?jtiesa uzskata, ka *NRA* iesp?jami var tikt atz?ta par nodok?a maks?t?ju tikai t?d??, ka tad, ja t?s darb?ba netiktu aplikta ar nodokli, rastos noz?m?gi konkurences izkrop?ojumi. T?d?? iesniedz?jtiesa ar? v?rs?s Ties? saist?b? ar Direkt?vas 2006/112 13. panta 1. punkta otr?s da?as interpret?ciju, uzskatot, ka t?s 13. panta 1. punkta pirm? da?a ac?mredzami ir piem?rojama. Tom?r neesmu piln?b? p?rliecin?ts, vai iesniedz?jtiesas pie??mums ir pareizs. T?d?? ievad? v?l?tos piev?rst zin?mu uzman?bu šim jaut?jumam (5).

Ce?u samaksas iekas?šana k? valsts iest?des darb?ba

14. Saska?? ar Direkt?vas 2006/112 13. panta 1. punktu publisko ties?bu subjekti nav atz?stami par nodok?a maks?t?jiem tikai attiec?b? uz darb?bu, kuru tie veic k? “valsts iest?des”. L?dz ar to rodas jaut?jums, vai, iekas?jot samaksu par braukšanu pa valsts ce?iem, t?di subjekti k? *NRA* r?kojas k? valsts iest?des.

15. Š?iet ac?mredzams, ka nodrošin?t t?das atbilstošas valsts infrastrukt?ras past?v?šanu un darb?bu k? ce?u infrastrukt?ra ir valsts varas uzdevums un t?d?? par š? uzdevuma ?stenošanu atbild?gie subjekti r?kojas tieši k? valsts varas p?rst?vji. Tom?r vienlaikus Tiesa vair?kos spriedumos ir atzinusi, ka ce?u infrastrukt?ras nodrošin?šana par samaksu ir pakalpojumu sniegšana Savien?bas ties?bu normu par PVN izpratn? (6). Tas it ?paši b?tu izskaidrojams ar to,

ka tad, kad t?da veida samaksa tiek iekas?ta par braukšanu pa noteiktiem ce?u posmiem, nevis par visa valsts ce?u t?kla izmantošanu kopumā vai par visiem noteiktas kategorijas ce?iem, runa ir par augst?ka standarta ce?iem (piem?ram, autostr?d?m) vai neparastas izmantošanas ce?iem (piem?ram, tune?iem, noteikta garuma tiltiem). Š?dos gad?jumos parasti ir ar? t?da alternat?va k? bezmaksas ce?i, kas ved l?dz š?m paš?m viet?m. Š?du ce?u pieejam?bas nodrošin?šana p?rsniedz valsts varas uzdevuma ce?u infrastrukt?ras nodrošin?šanas jom? robežas un ir piel?dzin?ma komerci?la rakstura pakalpojumam (7).

16. Šajos pašos spriedumos Tiesa tom?r noraid?ja Komisijas t?zi, saska?? ar kuru valsts iest?des j?dziens šobr?d sp?k? esoš?s Direkt?vas 2006/112 13. panta 1. punkta pirm?s da?as noz?m? (8) b?tu j?interpret? šauri, proti, k? t?ds, kas attiecas tikai uz valsts varas pilnvar?m un izsl?dz ce?u infrastrukt?ras nodrošin?šanas par samaksu (9) darb?bu. Š?da Tiesas nost?ja ir saprotama, ?emot v?r?, ka saska?? ar Savien?bas ties?bu norm?m PVN jom? nodok?a maks?t?ji ir personas, kas veic saimniecisko darb?bu (10). T?d?j?di atbilstoši Direkt?vas 2006/112 13. pantam ar nodokli netiek aplikta saimnieciska rakstura darb?ba, jo neb?tu noz?mes izsl?gt darb?bu, kurai nav š?da rakstura (11).

17. Tiesa atg?din?ja, ka saska?? ar t?s judikat?ru darb?ba, ko veic publisko ties?bu subjekts k? valsts iest?de, ir darb?ba, kas tiek veikta atbilstoši ?paši šim subjektam piem?rojamaj?m ties?bu norm?m, izsl?dzot darb?bu, kas tiek veikta atbilstoši t?diem pašiem principiem k? tie, kas ir saistoši priv?tties?bu saimniecisk?s darb?bas subjektiem (12).

18. Noraidot Komisijas nost?ju, Tiesa netieši pie??va, ka ce?u samaksas iekas?šana var tikt uzskat?ta gan par valsts iest?des darb?bu, gan par priv?tties?bu subjektu saimniecisko darb?bu pat valst?s, kur?s š?s divas samaksas iekas?šanas sist?mas past?v vienlaikus (13). Tom?r neuzskatu, ka no šiem spriedumiem b?tu j?secina, ka publisko ties?bu subjekts, kas iekas? ce?u samaksu, vienm?r r?kojas k? valsts iest?de Direkt?vas 2006/112 13. panta 1. punkta pirm?s da?as izpratn?.

19. Min?tie spriedumi tika pie?emti tiesved?b?s par dal?bvalsts pien?kumu neizpildi. K? nosprieda Tiesa, šaj?s tiesved?b?s Komisija nav pier?d?jusi un pat nav centusies pier?d?t, ka publisko ties?bu subjekti konkr?taj?s atbild?t?j?s dal?bvalst?s iekas?ja ce?u samaksu, r?kojoties atbilstoši tiem pašiem principiem k? priv?tties?bu subjekti (14). Š?d? situ?cij?, ?emot v?r?, ka tiesved?bas par pien?kumu neizpildi ir balst?tas uz sac?kstes principu, Tiesai neatlika nekas cits k? nospriest, ka atbild?t?jas dal?bvalstis, neapliekot ar PVN ce?u samaksu, ko ir iekas?juši publisko ties?bu subjekti, nav izpild?jušas L?gumos paredz?tos pien?kumus.

20. Tom?r, manupr?t, tas nenoz?m?, ka šobr?d sp?k? esoš?ais Direkt?vas 2006/112 13. panta 1. punkts b?tu j?interpret? t?d?j?di, ka publisko ties?bu subjekti, kas iekas? ce?u samaksu, vienm?r r?kojas k? valsts iest?des. Šis jaut?jums ir j?analiz? katr? gad?jum? atseviš?i, piem?rojot krit?riju, kas min?ts šo secin?jumu 17. punkt?. J?atg?dina, ka saska?? ar šo krit?riju ir j?nosaka, vai publisko ties?bu subjekts r?kojas, pamatojoties uz ?paši šim subjektam piem?rojamaj?m ties?bu norm?m, vai ar? atbilstoši visp?r?jiem principiem, kas tiek piem?roti vai var tikt piem?roti ar? priv?tties?bu subjektiem.

21. Atgriežoties pie š?s lietas, j?nor?da, ka tas, vai publisko ties?bu subjekts, kas iekas? ce?u samaksu, r?kojas, pamatojoties uz ties?bu norm?m, kas ir piem?rojamas tikai tam, vai ar? atbilstoši visp?r?jiem principiem, ir j?nosaka valsts ties?m. Tom?r es grib?tu piev?rst uzman?bu š?diem jaut?jumiem.

22. K? izriet no inform?cijas, kas sniegta l?gum? sniegt prejudici?lu nol?mumu, *NRA* tika pilnvarota, pamatojoties uz *Roads Act 1993*, kur? ar? ir noteikti t?s darb?bas principi. Saska?? ar š? likuma noteikumiem *NRA* ir ties?ga ieviest uz t?s p?rvald?tajiem valsts ce?iem samaksas

sist?mu. T?pat t? ir ties?ga pie?emt ?stenošanas noteikumus, kuros tiek reglament?ta š?das samaksas sist?mas darb?ba. T? var ar? pati iekas?t šo samaksu vai ar? uztic?t t?s iekas?šanu priv?tties?bu subjektam (15).

23. L?dz ar to var?tu š?ist ac?mredzams, ka, iekas?jot ce?u samaksu, *NRA* r?kojas, pamatojoties uz ?paši tai piem?rojamaj?m ties?bu norm?m, kas neapšaub?mi ir *Roads Act 1993* noteikumi. Tom?r ir j?atceras, ka priv?tties?bu subjekti, kas, pamatojoties uz l?gumu ar *NRA*, p?rvalda maksas ce?us, r?kojas, pamatojoties uz šo pašu likumu, k? ar? *NRA* izdotajiem ?stenošanas noteikumiem. Ar? pašai *NRA* – t?pat k? priv?tties?bu subjektiem –, iekas?jot šo ce?u samaksu, ir saistoši pašas pie?emtie ?stenošanas noteikumi, kas ir saistoši attiec?b? uz konkr?to maksas sist?mu (proti, attiec?b? uz maksas sist?mu konkr?taj? valsts ce?a posm?).

24. Nav izsl?gts, ka *NRA* r?kojas k? valsts varas iest?de tikai tad, kad nolemj ieviest maksas sist?mu konkr?taj? ce?a posm? un pie?emt ?stenošanas noteikumus, kas attiecas uz šo sist?mu, tom?r tad, kad t? iekas? šo samaksu, t? r?kojas atbilstoši tiem pašiem principiem k? priv?tties?bu subjekti. Š?d? situ?cij? Direkt?vas 2006/112 13. panta 1. punkta pirmaj? da?? paredz?tais iz??mums neb?tu piem?rojams. Uzskatu, ka iesniedz?jtiesai, ?emot v?r? iepriekš min?to, b?tu no jauna j?analiz? sava nost?ja, saska?? ar kuru *NRA*, iekas?jot ce?u samaksu, r?kojas k? valsts iest?de un t?d?? tai ir piem?rojams iepriekš min?tais iz??mums. Ja š?s jaun?s anal?zes rezult?t? iesniedz?jtiesa secin?tu, ka *NRA*, iekas?jot ce?u samaksu, ner?kojas k? valsts varas iest?de, prejudici?lie jaut?jumi šaj? liet? zaud?tu savu priekšmetu.

Par prejudici?lajiem jaut?jumiem

25. Uzdodot prejudici?lus jaut?jumus šaj? liet?, kas ir j?izskata kop?, iesniedz?jtiesa b?t?b? v?las uzzin?t, vai Direkt?vas 2006/112 13. panta 1. punkta otr? da?a ir j?interpret? t?d??di, ka situ?cij?, kad atbilstoši dal?bvalsts ties?b?m ce?u samaksu var iekas?t un faktiski iekas? gan publisko ties?bu subjekti, gan priv?tties?bu subjekti, publisko ties?bu subjekti ir uzskat?mi par PVN maks?t?jiem noz?m?gu konkurences izkrop?ojumu d??, pat ja nepast?v re?la tiešas konkurences iesp?ja starp ce?iem, uz kuriem ce?u samaksu iekas? publisko ties?bu subjekts, un ce?iem, uz kuriem samaksu iekas? priv?tties?bu subjekts.

26. Lai pareizi interpret?tu Direkt?vas 2006/112 13. panta 1. punkta otro da?u, š? ties?bu norma ir j?iek?auj kop?j? PVN sist?m?. Saska?? ar š?s direkt?vas 9. panta 1. punkta pirmo da?u nodok?a maks?t?js ir jebkura persona, kas patst?v?gi veic saimniecisko darb?bu. T?d?? ir j?atg?dina, ka saska?? ar Tiesas judikat?ru (16) ce?u infrastrukt?ras nodrošin?šana par samaksu ir š?da darb?ba. Subjekts, kas veic š?du darb?bu, t?tad princip? ir nodok?a maks?t?js. Tom?r Direkt?vas 2006/112 13. panta 1. punkta pirmaj? da?? ir noteikts, ka publisko ties?bu subjekti, kas r?kojas k? valsts iest?des, nav atz?stami par nodok?a maks?t?jiem. Saska?? ar iepriekš min?to Tiesas judikat?ru (17) darb?ba, ko veic publisko ties?bu subjekts k? valsts iest?de, ir darb?ba, kas tiek veikta atbilstoši ?paši šim subjektam piem?rojamaj?m ties?bu norm?m. Š? izsl?gšana ir balst?ta uz pie??mumu, ka publisko ties?bu subjekta darb?ba tiek veikta atbilstoši sava veida monopolam, – t? k? to reglament? ?paši šim subjektam piem?rojami ties?bu akti, tad princip? to nevar veikt citi subjekti, it ?paši priv?tties?bu subjekti. Š?d? gad?jum? ar? nerodas konkurences izkrop?ošanas risks, jo konkurence princip? ir izsl?gta.

27. Tom?r Direkt?vas 2006/112 13. panta 1. punkta otraj? da?? ir ieviests š? punkta pirmaj? da?? paredz?t? noteikuma ierobežojums, paredzot atgriešanos pie visp?r?g? saimniecisk?s darb?bas aplikšanas ar nodokli principa situ?cij?, ja publisko ties?bu subjekta veikt?s darb?bas neaplikšanas ar nodokli gad?jum? noz?m?gi tiktu izkrop?ota konkurence. Lo?iski dom?jot, otr? da?a b?tu j?piem?ro situ?cij?s, kad publisko ties?bu subjekta darb?bai, lai gan t? tiek veikta atbilstoši ?paši šim subjektam piem?rojamaj?m ties?bu norm?m, nav monopola rakstura, kas noz?m?, ka to var veikt ar? citi subjekti, it ?paši priv?tties?bu subjekti. Š?d? gad?jum?

pie??mums, ka nepast?v konkurences izkrop?ojumi, nav piem?rojams.

28. Atbilstoši šai lo?ikai Tiesa attiec?b? uz maksas st?vvietu nodrošin?šanas darb?bu, ko veic publisko ties?bu subjekti, virspal?tas sast?v? nosprieda, ka noz?m?gi konkurences izkrop?ojumi, kuras izraisa nodok?a neiekas?šana no publisko ties?bu subjektiem, ir j?nov?rt? atkar?b? tieši no konkr?t?s darb?bas aspekta, nevis no konkr?t? tirgus un varb?t?bas, ar k?du konkr?taj? tirg? faktiski var rasties konkurences izkrop?ojumi (18).

29. Tiesa š?di nosprieda divu iemeslu d???. Pirmk?rt, t? uzskat?ja, ka šobr?d sp?k? esoš? Direkt?vas 2006/112 13. panta 1. punkta otr? da?a ir j?interpret? šobr?d sp?k? esoš?s š? paša punkta treš?s da?as noteikumu gaism?. P?d?j? min?taj? ir noteikts, ka publisko ties?bu subjekti ikreiz ir atz?stami par nodok?a maks?t?jiem, cikt?l tie veic k?du no šobr?d direkt?vas I pielikum? uzskait?tajiem darb?bas veidiem, neatkar?gi no t?, vai praks? attiec?gaj? tirg? var rasties konkurences izkrop?ojumi vai n?. P?c analo?ijas t?gad šobr?d sp?k? esoš? Direkt?vas 2006/112 13. panta 1. punkta otr? da?a ir j?interpret? t?d?j?di, ka t? attiecas uz darb?bas veidiem pašiem par sevi, nevis uz situ?ciju konkr?tajos tirgos (19).

30. Otrk?rt, Tiesa uzskata, ka t?da šobr?d sp?k? esoš?s Direkt?vas 2006/112 13. panta 1. punkta otr?s da?as interpret?cija, saska?? ar kuru konkurences izkrop?ojumu rašan?s iesp?ja ir j?izv?rt? saist?b? ar situ?ciju konkr?taj? tirg?, ir pretrun? nodok?u neitralit?tes principam un tiesisk?s noteikt?bas principam. Proti, tas izrais?tu ne tikai atš?ir?gu attieksmi pret publisko un priv?to ties?bu subjektiem, bet ar? atš?ir?gu attieksmi pret konkr?tajiem publisko ties?bu subjektiem, no kuriem daži saist?b? ar šo pašu darb?bas veidu var?tu tikt atz?ti par nodok?a maks?t?jiem, bet citi n?. Tas b?tu PVN neitralit?tes principa p?rk?pums (20). Turkl?t š?da interpret?cija noz?m?tu, ka b?tu j?veic sarež??ta ekonomisk? anal?ze konkr?tajos tirgos, kuras rezult?ti turkl?t laika gait? var?tu main?ties, kas b?tu pretrun? tiesisk?s noteikt?bas principam (21).

31. Pret?ji NRA apsv?rumos šaj? liet? nor?d?tajam uzskatu, ka šis Tiesas konstat?jums ir j?interpret? t?d?j?di, ka tiek pie?emts, ka rodas konkurences izkrop?ojumi. Tiesa skaidri ir nospriedusi, ka šobr?d sp?k? esoš? Direkt?vas 2006/112 13. panta 1. punkta treš? da?a ir balst?ta uz pie??mumu, ka konkurences izkrop?ojumi rodas tad, ja publisko ties?bu subjekti veic k?du no šobr?d sp?k? esošaj? direkt?vas I pielikum? min?tajiem darb?bas veidiem (22). V?l Tiesa ir nor?d?jusi, ka konkr?taj?s dal?bvalst?s var b?t citi darb?bas veidi, kuri nav uzskait?ti direkt?vas pielikum? un ko vienlaikus veic gan publisko, gan priv?to ties?bu subjekti. Tiem ir piem?rojami šobr?d sp?k? esoš? Direkt?vas 2006/112 13. panta 1. punkta otr? da?a (23). Visbeidzot, Tiesa ir nospriedusi, ka abas š?s ties?bu normas (proti, šobr?d sp?k? esoš?s 13. panta 1. punkta otr? un treš? da?a) ir balst?tas uz šo pašu lo?iku (24).

32. Manupr?t, šo Tiesas atzinumu var interpret?t tikai t?d?j?di, ka tad, ja saska?? ar dal?bvalsts ties?b?m noteikta veida darb?bu veic publisko ties?bu subjekti atbilstoši ?paši tiem piem?rojamiem ties?bu aktiem, bet vienlaikus to veic vai var veikt ar? priv?tties?bu subjekti atbilstoši visp?r?jiem principiem, ir j?pie?em, ka past?v konkurences izkrop?ojumi neatkar?gi no faktisk?s situ?cijas konkr?taj? tirg?. T?p?c, pamatojoties uz Direkt?vas 2006/112 13. panta 1. punkta otro da?u, publisko ties?bu subjekti ir j?atz?st par nodok?a maks?t?jiem attiec?b? uz š? veida darb?bu.

33. Tiesas nol?mums iepriekš min?taj? liet? tika balst?ts uz anal?zi par Savien?bas ties?bu norm?m publisko ties?bu subjektu veiktas darb?bas aplikšanas ar nodokli jom?, nevis uz konkr?t?s darb?bas, uz kuru attiec?s min?t? lieta, proti, st?vvietu nodrošin?šanas par samaksu, specifikas anal?zi. T?d?? neredzu nek?du iemeslu, lai šo judikat?ras virzienu nepiem?rotu ar? citu veidu darb?bai, piem?ram, ce?u infrastrukt?ras nodrošin?šanas par samaksu darb?bai. Ja š?du darb?bu veic tikai publisko ties?bu subjekts vai subjekti atbilstoši ?paši tiem piem?rojamiem ties?bu aktiem, tas princip? noz?m? monopolu un tad nepast?v konkurences izkrop?ojumu

rašan?š draudi. Publisko ties?bu subjekti, kas veic šo darb?bu, t?gad nav j?atz?st par nodok?a maks?t?jiem. Tom?r tad, ja – k? tas ir ?rij? – ce?u samaksu var iekas?t ar? priv?tties?bu subjekti, š?da darb?ba nav pak?auta publisko ties?bu subjekta monopolam, un l?dz ar to ir j?pie?em, ka past?v konkurences izkrop?ojumi, un attiec?gi j?apliek ar nodokli ar? dar?jumi, ko veic publisko ties?bu subjekti. Turkl?t nav noz?mes tam, ka ce?i, uz kuriem samaksu iekas? publisko ties?bu subjekti, nekonkur? ar ce?iem, uz kuriem šo samaksu iekas? priv?tties?bu subjekti. Šaj? zi?? noz?me ir tam, ka tiek veikta t?da paša veida darb?ba, nevis situ?cijai konkr?taj? tirg? jeb konkr?taj? ce?a posm? vai uz ce?iem, kas saista konkr?tas vietas.

34. Dažiem iemesliem, uz kuriem balst?jusies Tiesa iepriekš min?taj? spriedum?, kas pasludin?ts liet? par st?vvietu nodrošin?šanu par samaksu daudz?s Apvienot?s Karalistes kopien?s, ac?mredzami var b?t maz?ka noz?me šaj? liet?, kas attiecas uz piek?uves ce?u infrastrukt?rai nodrošin?šanu par samaksu, ko veic subjekts ar valsts m?roga kompetenc?m. Pirmk?rt, nepast?v atš?ir?ga attieksme pret daž?diem publisko ties?bu subjektiem, jo t?ds subjekts k? centr?l? iest?de p?c defin?cijas ir tikai viens. Otrk?rt, anal?zes, vai past?v vai nepast?v konkurences izkrop?ojumi, probl?ma man š?iet maz?k sarež??ta attiec?b? uz ce?a posmu nek? attiec?b? uz st?vviet?m. T?pat ar? ce?u infrastrukt?ra parasti ir maz?k main?ga laik? nek? st?vvietu skaits un atrašanās vieta. L?mums par darb?bas aplikšanu vai neaplikšanu ar nodokli ce?u infrastrukt?ras nodrošin?šanas darb?bas gad?jum? t?gad var rad?t maz?k jaut?jumu no tiesisk?s noteikt?bas viedok?a.

35. No otras puses, Savien?bas ties?bu interpret?cijai tom?r neb?tu j?b?t atkar?gai no valsts iest?žu strukt?ras konkr?taj?s dal?bvalst?s, bet univers?lai un piem?rojamai vis? Savien?bas teritorij?. T?d?? nav izsl?gts, ka š?s pašas probl?mas, uz kur?m Tiesa ir nor?d?jusi attiec?b? uz st?vvietu nodrošin?šanas darb?bu, daž?s dal?bvalst?s var rasties ar? attiec?b? uz ce?u infrastrukt?ras nodrošin?šanu. Turkl?t pat diskusija šaj? liet? par to, vai un k?d? apm?r? maksas ce?a posms ar nosaukumu *Westlink Toll Road*, kas ir Dublīnas apvedce?a da?a, konkur? ar š?s pils?tas austrumu apvedce?u, ilustr?, ka ar? attiec?b? uz ce?u infrastrukt?ras nodrošin?šanu iesp?jamo konkurences izkrop?ojumu anal?ze ne vienm?r ir vienk?rša un ac?mredzama.

36. Tom?r v?l ir papildu arguments, kas, manupr?t, liecina par labu t?dai Direkt?vas 2006/112 13. panta 1. punkta otr?s da?as interpret?cijai, saska?? ar kuru tas, vai past?v konkurences izkrop?ojumi, ir j?izv?rt? saist?b? ar darb?bas veidu, par kuru ir runa, nevis ar situ?ciju konkr?taj? tirg?.

37. Iesniedz?jtiesa sav? nol?mum? ir atzinusi, ka ir konstat?ts, ka praks? nav iesp?jams, ka ce?u posmi, uz kuriem samaksu iekas? *NRA*, var konkur?t ar citiem ce?u posmiem, kas jau past?v vai past?v?s n?kotn?, uz kuriem samaksu, iesp?jams, var?tu iekas?t priv?tties?bu subjekti. Veicot š?du konstat?jumu, iesniedz?jtiesa tom?r ir ??musi v?r? tikai konkurenci, k?da to starp? var b?t no to lietot?ju viedok?a, un secin?jusi, ka par š?da veida konkurenci nevar b?t runas. Š?d? perspekt?v? šis secin?jums ac?mredzami ir pareizs – autovad?t?js, kurš v?las aizbraukt no punkta A l?dz punktam B, t? viet? nebrauks l?dz punktam C tikai t?d??, ka tad tam b?tu j?samaks? zem?ka ce?a samaksa.

38. Privāttiesību subjekti, kas nodrošina ceļu infrastruktūru par samaksu, tomēr ir pakalpojumu sniedzēji ne tikai attiecībā uz šo ceļu lietotājiem, bet arī attiecībā uz valsts varas iestādēm, tādēļ kā *NRA* arī, kuras tiem uztic šo uzdevumu. Proti, ceļu infrastruktūra ir valsts infrastruktūra, kuras būvniecība un uzturēšana ir valsts iestāžu funkcijas. Šīs iestādes var uzticēt šo uzdevuma izpildi privāttiesību subjektu apmaiņā pret tiesību iekasēt samaksu no lietotājiem. Šādā situācijā privāttiesību subjekti rīkojas kā pakalpojumu sniedzēji attiecībā ar valsts iestādēm. Turklāt nav nozīmes tam, kā atļaujas par šo pakalpojumu nav sēkotnāji noteiktas cenas rakstura, bet tā ir tiesību iekasēt samaksu formā.

39. Lūgums par maksas ceļa posma pārvaldes uzturēšanu privāttiesību subjektam ir atkarīgs no virknes dažādu faktoru. Viens no tiem, neapšaubāmi, ir samaksas apmērs, kādu iekasēs privāttiesību subjekts. No otras puses, no šā privāttiesību subjekta viedokļa iespējams iekasēt samaksas apmērs arī ir viens no galvenajiem faktoriem, pieņemot lēmumu par darbības uzsākšanu, un tādēļ nosaka tās rentabilitāti.

40. Ja vienlaikus valsts iestāde var izvēlēties starp to, vai uzticēt ceļa pārvaldi un samaksas iekasēšanu privāttiesību subjektam vai to darīt pašai, tā automātiski nonāk konkurences stāvoklī attiecībā uz privāttiesību subjektu, kuri varētu veikt šo darbību. Šādā gadījumā darbības, ko veic publisko tiesību subjekts, neaplikšana ar nodokli tad, ja vienlaikus šā pati darbība, ja to veiktu privāttiesību subjekts, tiktu aplikta ar nodokli, nenovēršami rada konkurences izkropojumus. Pie vienāda samaksas apmēra lietotājiem darbība būtu rentabla, ja to veiktu publisko tiesību subjekts, nekā tad, ja to veic privāttiesību subjekts, kuram no samaksas, ko tas iekasējis no lietotājiem, ir jāatskaita PVN, kas maksājams valsts kasai. Šāda atšķirība rentabilitātē nevar neietekmēt valsts iestādes lēmumu par ceļa pārvaldes uzturēšanu privāttiesību subjektam, un jau pati šā ietekme ir pietiekama, lai konstatētu konkurences izkropojumus.

41. Šis secinājums ir pareizs vēl jo vairāk situācijā, kad valsts iestāde, kas ir pilnvarota pieņemt lēmumu par iespējamo ceļa pārvaldes un samaksas iekasēšanas uzturēšanu privāttiesību subjektam, var – kā tas ir *NRA* gadījumā – noteikt šīs samaksas augstāko apmēru lietotājiem. Šādā gadījumā privāttiesību subjekti acīmredzami ir neizdevīgi situācijā, ja no samaksas ar iepriekš noteiktu maksimumu apmēru tiem ir jāsedz ne tikai savas izmaksas un atbilstošā peļņa, bet arī PVN.

42. Tā ir atbilde uz Polijas valdības tiesas sēdē izvirzīto argumentu, saskaņā ar kuru privāttiesību subjekta iespēja ieiet tādā tirgū kā ceļu infrastruktūras nodrošināšanas par samaksu pakalpojumu tirgus ir tikai teorētiska, jo ir atkarīga no valsts iestādes lēmuma. Tieši tādēļ situācija, kad šā valsts iestāde pieņem lēmumu par privāttiesību subjektu pielaišanu tirgum un vienlaikus pati veic darbību šajā tirgū, tomēr citos apstākļos, jo netiek aplikta ar nodokli, ir konkurences izkropojums, kas pamato Direktīvas 2006/112 13. panta 1. punkta otrās daļas piemērošanu.

43. Šo secinājumu neatspēko arī arguments, ko tiesas sēdē izvirzīja *NRA* un atbalstīja Vācijas valdība, saskaņā ar kuru publisko tiesību subjekta, kas rīkojas kā valsts iestāde, veiktai samaksas iekasēšanai ir cits mērķis kā vien peļņas gūšana, un proti, piemēram, satiksmes ierobežošana konkrētajā ceļa posmā vai tās novirzēšana pa citu maršrutu. Turklāt pats šis arguments ir pretrunā apgalvojumam par to, ka dažādie ceļu posmi pilnīgi nekonkurē savā starpā.

44. Pirmkārt, darbības, ko veic publisko tiesību subjekts, aplikšana vai neaplikšana ar nodokli atkarībā no šīs darbības mērķa pilnībā būtu pretrunā tiesiskās noteiktības principam. Ceļu samaksas ieviešanas mērķi faktiski var būt dažādi. Dažreiz runa ir par satiksmes ierobežošānu, dažreiz par ceļa būvniecības izmaksu pārņemšanu uz privāttiesību subjektu apmaiņā pret tiesību iekasēt uz šā ceļa samaksu un dažkārt par lūdzēju piesaistēšanu citu valsts

ce?u b?vniec?bai un uztur?šanai. Šie m?r?i var b?t patst?v?gi vai saist?ti, tie ar? var main?ties laika gait?, piem?ram, ja ce?a b?vniec?bas izdevumi ir atmaks?jušies, bet samaksa uz tiem paliek. T?gad tas nav krit?rijs, kas ?autu droši un *a priori* spriest par to, vai darb?ba ir apliekama ar nodokli.

45. Otrk?rt, citu m?r?u ?stenošana, nevis tikai pe??as g?šana neizsl?dz samaksas iekas?šanas uztic?šanu priv?tties?bu subjektam. Visbeidzot, no ce?a lietot?ju viedok?a ir vienalga, kurš par to iekas? samaksu. L?dz ar to v?lamo ce?a lietot?ju r?c?bu var pan?kt neatkar?gi no subjekta, kurš iekas? samaksu.

46. Trešk?rt un visbeidzot, saska?? ar Direkt?vas 2006/112 9. panta 1. punkta pirmo da?u nodok?a maks?t?js ir jebkura persona, kas veic saimniecisku darb?bu "neatkar?gi no š?s darb?bas m?r?a vai rezult?ta". T?gad, t? k? ce?u infrastrukt?ras nodrošin?šana par samaksu, k? zin?ms (25), ir saimnieciska darb?ba š?s ties?bu normas izpratn?, š?s darb?bas m?ris un rezult?ti nav piem?rots v?rt?šanas krit?rijs tam, vai subjekts, kas veic šo darb?bu, ir uzskat?ms par nodok?a maks?t?ju.

47. T?d?j?di uzskatu, ka katr? situ?cij?, kur? saska?? ar valsts ties?b?m publisko ties?bu subjekts noteikta veida darb?bu var uztic?t priv?tties?bu subjektam, bet var ar? šo darb?bu veikt pats, ir j?pie?em, ka past?v konkurences izkrop?ojumi, ja š? darb?ba netiek aplikta ar nodokli, kad to veic publisko ties?bu subjekts, bet tiek aplikta ar nodokli, kad to veic priv?tties?bu subjekts.

48. Tas nenoz?m?, ka š?d? gad?jum? – k? tiesas s?d? ierosin?ja V?cijas vald?ba – jebkura valsts iest?žu darb?ba, kas tiek veikta par samaksu, ir j?apliek ar nodokli, ja teor?tiski to b?tu var?jis veikt priv?tties?bu subjekts. Tiesa gan ir nospriedusi, ka, izv?rt?jot konkurences izkrop?ojumu rašan?s iesp?ju, ir j??em v?r? ne tikai faktiski past?voš? konkurence, bet ar? iesp?jam? konkurence (26). Tom?r vienlaikus Tiesa ir nor?d?jusi, ka hipot?tiska iesp?ja vien, ka konkr?to darb?bu var veikt priv?tties?bu subjekti, nav piel?dzin?ma iesp?jam?s konkurences past?v?šanai, jo šai iesp?jai ir j?b?t re?lai, nevis tikai teor?tiskai (27).

49. Šie principi ir j?interpret? saist?b? ar principu, saska?? ar kuru konkurences izkrop?ojumu past?v?šana ir j?analiz? no t? darb?bas veida aspekta, par kuru ir runa, nevis no situ?cijas konkr?taj? tirg? aspekta. T?gad, ja ce?u samaksu iekas? tikai valsts iest?des (vai to v?rd? un uz to r??ina) – k? tas, piem?ram, ir V?cij? – nepast?v re?la iesp?ja, ka šo darb?bu var?tu veikt priv?tties?bu subjekti, un t?gad nepast?v iesp?jama konkurence, k? ar? iesp?ja, ka rad?sies t?s izkrop?ojumi. Tom?r t?d? situ?cij?, k?da ir ?rij?, kur ne tikai ties?bu aktos ir paredz?ta iesp?ja, ka samaksu iekas? priv?tties?bu subjekti, bet ar? praks? t? tas visbiež?k notiek, jo *NRA* tikai iz??muma k?rt? iekas? samaksu uz diviem ce?u posmiem, manupr?t, ir ac?mredzams, ka iesp?ja, ka darb?bu veiks priv?tties?bu subjekti, nevar tikt uzskat?ta par tikai teor?tisku.

50. Visbeidzot, Direkt?vas 2006/112 13. panta 1. punkta otraj? da?? ir paredz?ts, ka konkurences izkrop?ojumiem, kas radušies publisko ties?bu subjektu darb?bas neaplikšanas ar nodokli d??, ir j?b?t noz?m?giem. Saska?? ar Tiesas judikat?ru šis j?dziens p?c analo?ijas ar Direkt?vas 2006/112 13. panta 1. punkta treš?s da?as noteikumiem ir j?interpret? t?d?j?di, ka publisko ties?bu subjektu neaplikšana ar nodokli ir pie?aujama tikai gad?jumos, kad tas rad?s tikai nenoz?m?gus konkurences izkrop?ojumus (28).

51. Konstat?jums, vai konkurences izkrop?ojumi konkr?taj? gad?jum? ir vair?k nek? nenoz?m?gi, ir faktu konstat?jums, kas ac?mredzami ir j?veic valsts iest?d?m un ties?m. Nor?d?šu tikai, ka konstat?jums, ka konkurences izkrop?ojumiem ir nenoz?m?gs raksturs, neatsp?ko pie??mumu, ka š?di izkrop?ojumi past?v, bet gan tikai ?auj neaplikt ar nodokli publisko ties?bu subjekta darb?bu, *neraugoties uz* šiem izkrop?ojumiem.

Secinājumi

52. Ēmot vēr? visus iepriekš min?tos apsv?rumus, pied?v?ju Tiesai uz *Appeal Commissioners* (Apelācijas iestāde muitas un nodokļu lietās, ?rija) jautājumiem atbildēt šādi:

Padomes 2006. gada 28. novembra Direktvas 2006/112/EK par kop?jo pievienot?s v?rt?bas nodokļa sist?mu 13. panta 1. punkta otr? daļa ir j?interpret? tādējādi, ka situācij?, kad atbilstoši dalībvalsts tiesīb?m ceļu samaksu var iekasēt un faktiski iekas? gan publisko tiesbu subjekti, gan privāttiesbu subjekti, publisko tiesbu subjekti ir uzskatāmi par PVN maksātājiem noz?m?gu konkurences izkropojumu dēļ, pat ja nepastāv reāla tiešas konkurences iespēja starp ceļiem, uz kuriem ceļu samaksu iekas? publisko tiesbu subjekts, un ceļiem, uz kuriem samaksu iekas? privāttiesbu subjekts.

1 – Oriģinālvārdā – poļu.

2 – Skat. ģenerālvokātes J. Kokotes [*J. Kokott*] secinājumus liet? *Gemeente Borsele* un *Staatssecretaris van Financiën* (C?520/14, EU:C:2015:855, 22.–27. punkts).

3 – OV 2006, L 347, 1. lpp.

4 – K? izriet no iesniedz?jtiesas nolūmuma, *NRA* iekas? samaksu par tehniskajām darbībām, kas ir saistītas ar trešo personu veiktu samaksu iekasēšanu, tomēr tas notiek atbilstoši citiem principiem nekā t?du līgumu par p?rvaldi gadījum?, kas nosl?gti, pamatojoties uz *Roads Act 1993* 63. pantu, t?pat arī ienākumi no samaksas par ceļiem ienāk *NRA* kontā.

5 – K?rt?bas labad būtu v?l j?norāda, ka ir izsl?gta Direktvas 2006/112 13. panta 1. punkta trešās daļas piemērošana pamatliet?, jo ceļu samaksas iekasēšana neattiecas uz šīs direktvas I pielikumā minētajiem darbības veidiem. It ?paši tas neietilpst darbības preču un personu p?rvadājumu jomā (I pielikuma 3. un 5. punkts) – skat. spriedumu, 2000. gada 12. septembris, Komisija/?rija (C?358/97, EU:C:2000:425, 4. punkts).

6 – Skat. spriedumus, 2000. gada 12. septembris, Komisija/Francija (C?276/97, EU:C:2000:424, 36. punkts); 2000. gada 12. septembris, Komisija/?rija (C?358/97, EU:C:2000:425, 34. punkts); 2000. gada 12. septembris, Komisija/Apvienot? Karaliste (C?359/97, EU:C:2000:426, 46. punkts), un 2000. gada 12. septembris, Komisija/N?derlande (C?408/97, EU:C:2000:427, 30. punkts).

7 – Līdzīgi skat. ģenerālvokāta Z. Albāra [*S. Alber*] secinājumus liet? Komisija/N?derlande (C?408/97, EU:C:2000:43, 52. punkts).

8 – Min?tie spriedumi tika pasludināti, pamatojoties uz Padomes 1977. gada 17. maija Sesto direktvu 77/388/EEK par to, k? saskaņojami dalībvalstu tiesbu akti par apgrozījuma nodokļiem – Kopāja pievienot?s v?rt?bas nodokļu sistēma: vienota aprēķinu bāze (OV 1977, L 145, 1. lpp.). Direktvas 2006/112 13. panta 1. punkts atbilst Sestās direktvas 4. panta 5. punktam.

9 – Skat. spriedumus, 2000. gada 12. septembris, Komisija/Francija (C?276/97, EU:C:2000:424, 41. punkts); 2000. gada 12. septembris, Komisija/?rija (C?358/97, EU:C:2000:425, 39. punkts); 2000. gada 12. septembris, Komisija/Apvienot? Karaliste (C?359/97, EU:C:2000:426, 51. punkts), un 2000. gada 12. septembris, Komisija/N?derlande (C?408/97, EU:C:2000:427, 36. punkts).

10 – Skat. Direktvas 2006/112 9. panta 1. punktu.

11 – Skat. spriedumu, 2009. gada 16. jūlijs, Komisija/Ērija (C-554/07, EU:C:2009:464, 40. punkts un tajā minētā judikatūra).

12 – Skat. spriedumus, 2000. gada 12. septembris, Komisija/Francija (C-276/97, EU:C:2000:424, 40. punkts); 2000. gada 12. septembris, Komisija/Ērija (C-358/97, EU:C:2000:425, 38. punkts); 2000. gada 12. septembris, Komisija/Apvienotā Karaliste (C-359/97, EU:C:2000:426, 50. punkts), un 2000. gada 12. septembris, Komisija/Nīderlande (C-408/97, EU:C:2000:427, 35. punkts).

13 – Itāli skat. spriedumu, 2000. gada 12. septembris, Komisija/Apvienotā Karaliste (C-359/97, EU:C:2000:426, 56. un 57. punkts).

14 – Skat. spriedumus, 2000. gada 12. septembris, Komisija/Francija (C-276/97, EU:C:2000:424, 42. punkts); 2000. gada 12. septembris, Komisija/Ērija (C-358/97, EU:C:2000:425, 40. punkts); 2000. gada 12. septembris, Komisija/Apvienotā Karaliste (C-359/97, EU:C:2000:426, 52. punkts), un 2000. gada 12. septembris, Komisija/Nīderlande (C-408/97, EU:C:2000:427, 37. punkts).

15 – Skat. šo secinājumu 6.–8. punktu.

16 – Skat. šo secinājumu 15. punktu.

17 – Skat. šo secinājumu 17. punktu.

18 – Spriedums, 2008. gada 16. septembris, *Isle of Wight Council* u.c. (C-288/07, EU:C:2008:505, 31.–40. punkts un rezolūcijas daļas 1) punkts).

19 – Spriedums, 2008. gada 16. septembris, *Isle of Wight Council* u.c. (C-288/07, EU:C:2008:505, 38.–40. punkts).

20 – Spriedums, 2008. gada 16. septembris, *Isle of Wight Council* u.c. (C-288/07, EU:C:2008:505, 42.–45. punkts).

21 – Spriedums, 2008. gada 16. septembris, *Isle of Wight Council* u.c. (C-288/07, EU:C:2008:505, 47.–51. punkts).

22 – Spriedums, 2008. gada 16. septembris, *Isle of Wight Council* u.c. (C-288/07, EU:C:2008:505, 35. punkts).

23 – Spriedums, 2008. gada 16. septembris, *Isle of Wight Council* u.c. (C-288/07, EU:C:2008:505, 36. un 37. punkts).

24 – Spriedums, 2008. gada 16. septembris, *Isle of Wight Council* u.c. (C-288/07, EU:C:2008:505, 38. punkts). Skat. arī ģenerālvokāta M. Pojareša Maduru [*M. Poiares Maduro*] secinājumus lietā *Isle of Wight Council* u.c. (C-288/07, EU:C:2008:345, 18. un 19. punkts).

25 – Skat. šo secinājumu 15. punktu un tajā minēto judikatūru.

26 – Spriedums, 2008. gada 16. septembris, *Isle of Wight Council* u.c. (C-288/07, EU:C:2008:505, 60.–63. punkts).

27 – Spriedums, 2008. gada 16. septembris, *Isle of Wight Council* u.c. (C-288/07, EU:C:2008:505, 64. punkts).

28 – Spriedums, 2008. gada 16. septembris, *Isle of Wight Council* u.c. (C-288/07, EU:C:2008:505, 76. punkts un rezolūcijas daļas 3) punkts).